

Posudek bakalářské práce

Jméno studenta: Benjamin Mokriš

Název práce: Komentovaný překlad: Women Writers Talk: interviews with Ten Women Writers, ed. Olga Kenyon, Carroll and Graf Publishers, Inc. New York 1989. S. 51- 67, 189-207.

Části hodnocení	Počet bodů
A (1-5) ¹ Porozumění, významová správnost, přesnost a úplnost, koherence v překladu	2
B (1-5) ² Stylistická vhodnost: adekvátnost překladatelských řešení vůči originálu a funkci překladu, koheze, AČV	2-
C (1-5) ² Technická stránka celé práce: Gramatika, pravopis Interpunkce, překlady Převod dat a jmen Bibliografické citace, poznámky pod čarou	2
D (1-5) ¹ Překladatelská analýza (aplikace teoretických vědomostí v rozboru a v překladu textu – souvztažnost komentáře a překladu) Argumentace a struktura komentáře včetně míry a vhodnosti příkladů řešení	2
E (1-5) ² Teoretická podloženost komentáře (kontrastivní lingvistika, translatologie) Zvládnutí tematiky textu a její reflexe ve výchozím a cílovém kulturním prostředí	1
Body celkem	9-

Poznámky hodnotitele a témata k diskusi:

Bakalářská práce Benjamin Mokriše je zajímavá výběrem textu pro překlad. Autor zvolil knihu rozhovorů s britskými spisovatelkami druhé poloviny dvacátého století až současnosti, z nichž mnohé tíhly k feminismu. Přeložil z ní dva rozhovory, a to s nedávno zemřelými anglickými autorkami Alice Thomas Ellisovou a Fay Weldonovou. Především je třeba ocenit dnes velmi vzácný výběr literárního tématu. Také zpracování komentáře je velmi kvalitní. Rozdělení na tři části: překladatelská analýza, překlad, překladatelské problémy je smysluplné. K vlastní analýze mám určité výhrady, ale oceňuji, že autor samostatně zpracoval styl rozhovoru, o němž toho ve stylistikách nebylo mnoho pojednáno.

Překlad je celkově velmi slušný, bohužel ale na stylistické rovině vykazuje řadu neobratností, nepřirozených formulací, drobných posunů či ambivalencí a chybných vazeb. Oceňuji, že překladatel umí interpunkci. Zaznamenala jsem jen několik překlepů.

V následujícím výčtu uvádím připomínky tak, jak se v textu postupně vyskytly.

Analýza:

- str. 14: formálního, nikoli „spisovnějšiho“ rázu, tázací dovětky, nikoli „prvky“.

Podtržení titulů nemusí být autorské, formální stránka (tzv. house style) je věcí nakladatelství.

- str. 18: „text je na úrovni, tudíž zde nic jako vulgarismy nenajdeme“ (zvláštní formulace „nic jako“)
- str. 19: „[promluva], která je jakýmsi závěrem, doplňující informací či provokací pro následující reakci autorky, nejčastěji výše zmíněným dotazem na pravdivost své výpovědi“ – tázací dovětek je kontaktní, plní především funkci fatickou. Správně: promluva je reakcí na její výpověď.

Důraz na to, že se nejedná o českou literaturu a že překlad se přiklání k exotizaci, se opakuje. Jelikož žánr je i na pomezí populárně naučného textu (viz informativní, poznávací funkce, autorova volba poznámek pod čarou tento fakt ještě umocňuje), o počesťování nemůže být ani řeč. O čem naopak měla být řeč, co autor vůbec nezmiňuje, je otázka přechylování. Ve vlastním překladu překladatel důsledně přechyluje (snad jen s výjimkou Ann Jellicoe na str. 38), což je chvályhodné. Ovšem v úvodním komentáři důsledně nepřechyluje. Odkud pramení tato diskrepance? Je třeba ji vysvětlit. Je to kvůli diskusi o feminizmu? Ne všech deset zmiňovaných spisovatelek jsou však feministky. Spojuje je především to, že tvořily zhruba ve stejné době a jsou to všechno ženy, které se ve svých dílech dotýkaly ženských otázek (a to ne vždy). Jejich tvorba je žánrově různorodá, objevují se mezi nimi věhlasná jména (jako Anita Brooknerová, Iris Murdochová, Nadine Gordimerová nebo P. D. Jamesová) i ta méně zvučná. Jamesová se po Agathe Christie stala první dámou anglické detektivky a k feminizmu 80. let má hodně daleko, sama Ellisová byla jako katolička konzervativní, Gordimerová se zabývala tématem apartheidu.

Strategie (pokud se o strategii jedná) je však nekonzistentní: např. na str. 32 se v textu překladu objevuje Nancy Banks-Smithová a v poznámce pod čarou Nancy Banks-Smith. (Osobnost Florizela Glasspolea není vysvětlena).

Stálo by za to uvést, proč si překladatel pro překlad zvolil rozhovory právě s Ellisovou a Weldonovou, autorkami obecně méně známými. Byla tato motivace čistě jazyková, překladatelská, anebo literární či motivovaná jinak?

Lexikum by si zasloužilo důslednější analýzu, než je pětiřádkový odstavec shrnující obecné tendence na str. 18. Autor například dvakrát, ne-li třikrát zdůrazňuje, že text je na úrovni, ale žádné příklady formálního vyjadřování a stylistické vytríbenosti nenajdeme.

- str. 21 „a ne knihy jako takové“ – chybí čárka

Strategie uvést názvy nepřeložených děl do závorky je běžnou praxí. Častěji se české pracovní překlady nedávají do kurzivy.

- „Nyní následuje výčet všech již přeložených knih, které v těchto dvou rozhovorech figurují, a jejich autoři.“ Správná vazba: „a jejich autorů“.

Překlad:

- str. 23: „Jaké další nápady podněcují psaní vašich románů?“ Nepřirozené. Např.: Odkud čerpáte nápady na romány/podněty pro své romány?
- „tady bylo potřeba udělat věrohodným, že se žena mohla zamilovat do svého nevlastního syna, tedy mladšího muže“. Nepřirozené (ztrácí se mluvnost): bylo třeba to udělat věrohodně tak, aby čtenář uvěřil, že se žena může zamilovat...
- 24: „Hádám, že výhodou manželství je...“ Hádám – interference.
- Poznámka, str. 24: V jeho díle je silný vliv – lépe „najdeme“
- 25: „Nikdy by mě nenapadlo, že by ženy kdy nebyly nadřazené mužům. Byly v přesile nad svými muži, kteří, byť moc milí ... Muži šli v druhé světové válce bojovat.“ Nepřirozené, lépe např: Nikdy by mě nenapadlo brát to tak, že ženy nejsou nadřazené mužům/brát to jinak, než že ženy jsou nadřazené mužům... Muži šli za války bojovat.“ „Kteří, byť“ – neobratné, navíc stylově nezapadá do mluveného projevu.
- „co tím myslí“ – překlep.
- „Všechny ženy... se shodují, že by muži byli kompletně zničeni tím, co si o nich myslíme.“ Zbytečné pasivum: že by muže kompletně/totálně položilo, kdyby věděli, co si o nich skutečně myslíme.
- 26: „a k tomu krásně jednoduše u ruky“ – „krásně jednoduše“ je zvláštní spojení, v originále navíc nemá opodstatnění. Přirozeněji by znělo: a taky je to hned za rohem (v originále „round the corner“)
- „Slyšíte je mluvit ve své hlavě?“ Interference.
- „Míváte problém s konci?“ Interference (navíc působí poněkud směšně).
- „...o nic víc jak novinářina“ – „než“?
- 27: „mluví o sešívání..., dávání dohromady kousků, které...“ – lépe: mluví o sešívání..., o umění dávat dohromady kousky, které...
- „V textovém editoru?“ Interference, přirozeně česky: „Na počítači?“
- „Vedete si poznámky?“ Zvláštní kolokace, lépe: Děláte si poznámky?
- „Zdá se mi, že vaše psaní románů dospívá ...“ Interference, nepřirozené.
- „Ne, jsem jí našťástí vzdálená.“ „No, I feel at a distance.“ Jiný význam: Jsem nad věcí.
- „Bude se zfilmovávat...“ Lépe: Zfilmují/Myslíte, že zfilmují?
- „Koukněte se, drahá, do jakékoli hospody...“ Drahá evokuje jiný kontext, spíše by vyhovovalo něco jako „má milá“. (Anglické oslovení „darling“ je třeba řešit podle kontextu, zde je lépe ho nepřekládat nebo vystihnout tonalitu jinak.)
- 28: „A nebo jim položit na stůl oběd.“ Ambivalentní (není jasné, kdo komu co položí), navíc položit zní nepřirozeně (interference). Lépe: „nebo aby jim daly/připravily na stůl oběd.“
- Scientologie a teosofie se píšou s malým písmenem.
- 29: „Tehle váš román“, česky: „tenhle román“ – obecně si dávejte pozor na interferenci přivlastňovacích zájmen!
- Pozn. 6, str. 29: „mají tematicky blízko“, správně „mají k sobě tematicky blízko“; „oba autoři měli pro sebe vzájemný respekt“ – správně „oba autoři k sobě měli/chovali vzájemný respekt“ (nebo „se vzájemně respektovali“).
- „Ne, vysedávám v salonku...“ V originále „I sit ... in the drawing room“: sedím v obýváku.
- Str. 33: „začít psát jsem nemohla, dokud mi nebylo třicet“ – přirozeněji: nemohla jsem začít psát dřív než ve třiceti.
- „titul v ekonomii“ – lépe: titul v oblasti/oboru ekonomie.
- 34: „Dostávala jsem mizernou almužnu ve všech těchto zaměstnáních, dokud jsem nezačala psát reklamy a pak, v polovině šedesátých let, i scénáře...“ AČV, styl: Ve všech těch zaměstnáních jsem dostávala mizernou almužnu, ale pak jsem začala psát reklamy a v polovině šedesátých let i scénáře...
- „Byla v tom určitá záhada..., že ženy neumí psát dramatickou formou. Málokdy se pokoušely o divadlo.“ „There certainly was a mystique...“ Drobný posun a ambivalence: Bylo to

vnímáno jako záhada, ta představa, že si ženy nedokážou poradit s dramatickou formou. Také se málokdy pokoušely o divadlo.

- „... našla jsem souznějící obecnost, protože pokud si něco sama myslíte, dostanete se na určitou vlnovou délku a zjistíte, že mnoho lidí smýšlí podobně“ – nelogická koheze (v originále skok méně nápadný – souvisí s mluvností) a významový posun: „našla jsem souznějící obecnost, což už je jiné, než když si něco myslíte sama – ohromně vás to nabije energií, když pak zjistíte, že spousta lidí smýšlí podobně.“
- „složitější jak“ – než?
- 35: „i když mojí první hře trvalo dva roky, než se chytla“ – lépe možná nepersonifikovat: i když u mé první hry trvalo dva roky, než se chytla. „Její hlavní postavou byl muž“ – lépe: hlavní postavou té hry byl muž...
- „rozhodcem“? Ve výsledku jste rozhodující vy /tím, kdo rozhoduje, vy ...
- Pozn. 8: „která ve své tvorbě přiváděla pozornost na ženskou tvorbu“ – styl: upozorňovala na ženskou tvorbu (správná vazba: obracela čtenářskou pozornost na); „jak nám cpou představy o normálnosti“ – lépe „o tom, co je normální“.
- Str. 36 tvar „napíší“ je hyperkorektní, poněkud knižní, v hovoru by to nikdo neřekl. Běžná spisovná forma je „napíšou“. Také „vždycky“ je přirozenější v hovoru než spisovné „vždy“, podobné je to i u „všechno“ oproti „vše“. Také zájmeno „jej“ je příliš formální (str. 39).
- „vychází z pohádek čtených našim dětem“ – styl: vychází z pohádek, co čteme dětem,...
- 37: chybí čárka před „jako například“
- Místo *A Fat Women's Tale* má být *A Fat Women's Joke*.
- „v našich nejhorších chvílích“ – v nejhorších chvílích našeho života?
- „ale rázně se rozcházím s tím, co byste ode mě čekali“ – posun/ambivalence: ale vaše představy nenaplnuji, naopak se od nich zcela liším / zcela se liším od toho, co ode mě očekáváte...
- V poznámce týkající se Martina Amise by bylo dobré uvést, že byl synem slavného (i u nás známého) Kingsleyho Amise.
- „svá témata“ – bez přivlastňovacího zájmena, totéž „vaší práce“ (tato fráze je v češtině redundantní, stačí jen: Jak moc nasloucháte kritice/ dáte na kritiku?)
- 38: „kreativní psaní“ – lépe: tvůrčí psaní
- „dbát o literární kvalitu“ – správně: dbát na
- „než jsme si uvědomovali“ - logičtěji: než jsme si mysleli/představovali; „zejména z žen“ – překlep: zejména žen
- „konečné zvraty“ – možná jen zvraty nebo koncové zvraty.
- 39: „to se liší s každým románem“ – interference: to se v každém románu liší / to je v každém románu jiné
- „se vším tím estrogenem“ – přirozeněji: i přes veškerý estrogen
- „Přijímáte kritiku při psaní?“ Nepřirozené, posun: Do you take criticism on board? Dokážete přijmout kritiku?
- „V příběhu *Praxis*“ – překlep, má být „V případě“.
- „Ale součástí mého prožitku ze psaní je hlásit se čtenářům.“ Stylisticky neobratné a nesrozumitelné.
- „když jsem čekala na narození svého dítěte“ – nepřirozená formulace, stačí „v nemocnici před porodem“.
- „Problém s prózou je v tom“ – přirozeněji: U prózy je problém v tom/ Když chcete psát prózu, problém je...
- „Kde je ten váš román?“ – lépe: Kde je ten román/ten nový román?

V oddílu „Překladatelské problémy“ na str. 61 autor uvádí důvody, proč zvolil překlad „dojímavé přetvářky“ pro problematický termín „pathetic fallacy“. Vysvětlení je třeba ocenit, slovo přetvářka se však do kontextu moc nehodí a spojení není příliš srozumitelné. Nejspíš by

k vystižení tonality i smyslu stačilo jen „takové dojmání se“. Dalo by se uvažovat i o přehnaných personifikujících tendencích, což by lépe vystihovalo originál.

Práci doporučuji k obhajobě a vzhledem k uvedeným připomínkám navrhuji známku **velmi dobře**.

V Praze dne: 4. 9. 2024

Vedoucí / oponent práce: *Šárka Brotánková*

¹ 4 nebo 5 bodů znamená, že práce nemůže být doporučena k obhajobě

² 5 bodů znamená, že práce nemůže být doporučena k obhajobě